

71

ÄSKHULT

Naturvärde: KLFBG, Klass I (NR), III.

Omfattning: Äskhults by med omgivande landskap.

Kommundel: 7 Gällinge.

Befintligt skydd: Naturreservat, skydd för landskapsbilden (del av objektet), byggnadsminne.

Areal: 197 ha , varav naturreservatet 33 ha.

Beskrivning

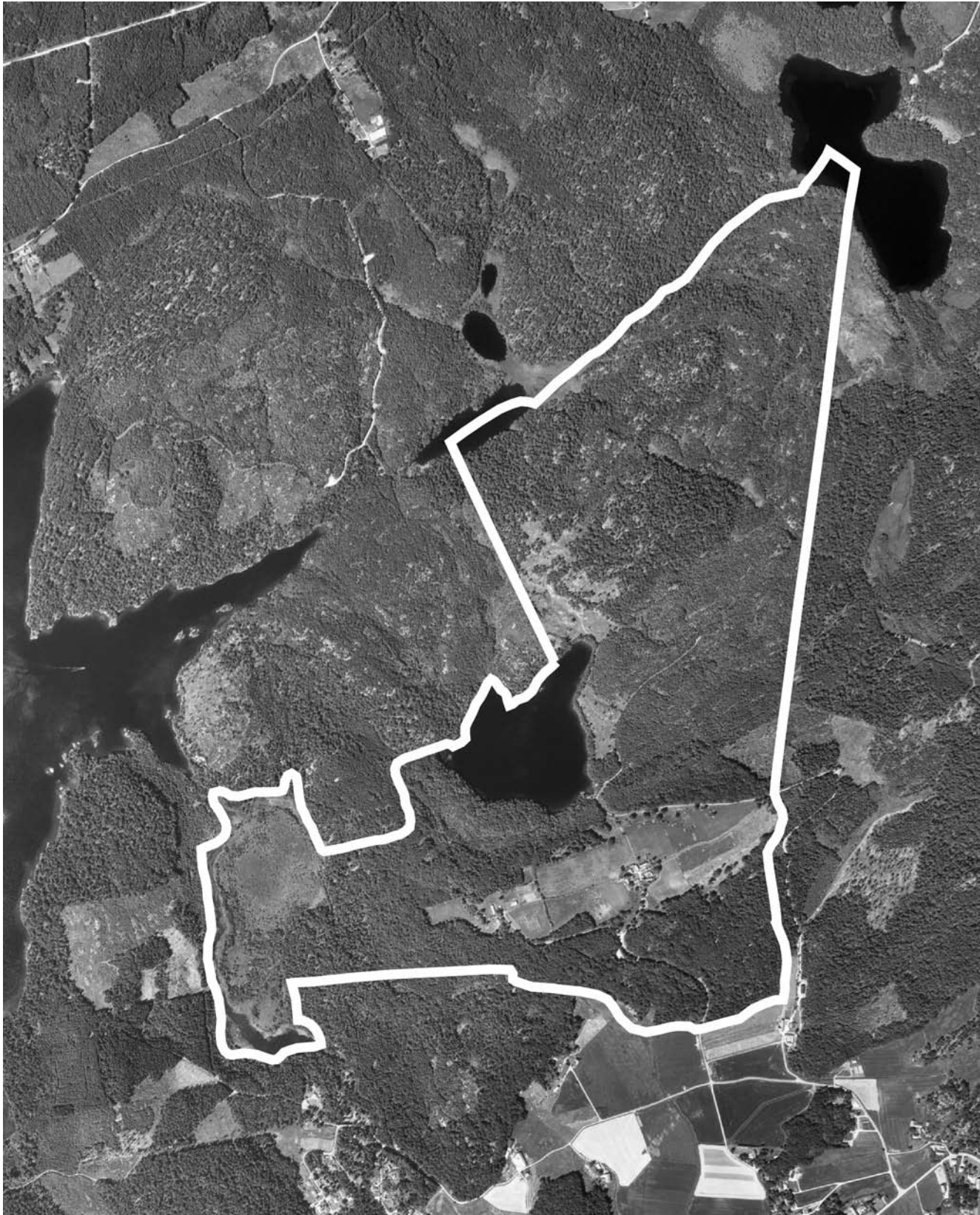
Äskhults by är unik genom att den bevarats oskiftad då ingen av gårdarna flyttades ut i samband med 1800-talets skiften. Bebyggelsen är mycket ålderdomlig och bevarar en 1700-talskaraktär med tät gårdsbebyggelse samlad kring bytorget. Byn med omgivningar utgör riksintresse för kulturmiljövården, KN11.

Byn ligger på en hög och vackert välvd moränrygg, en s k drumlin, ett läge som är typiskt för äldre bylokalisering. Moränens mäktighet är 20-30 meter. På utmarkerna norr och söder om byn är moräntäcket grundare och urberget går i dagen på många ställen med bergbranter och rundade klippällar. I terrängsvackor finns även torvmarker. Inägomarken ligger i huvudsak på drumlinen i anslutning till gårdarna och domineras av tidigare rationellt brukade åkrar och igenväxande ängsmarker med solitärekar, hassel mm. I de lägre delarna har sidvallsängarna vuxit igen med björk och klibbal. I öppna partier förekommer bl a ängstarr, tätört, gräsull och brunmossor. I mer igenvuxna delar finns kransrams, ormbär, kärrfibbla mm. På den södra utmarken växer bok- och ekskog i en delvis brant sluttning och här finns även partier med alsumpskog. På den norra utmarken har öppna hedmarker restaurerats, men här finns också granplanteringar och äldre naturskogsartade tall- och blandskogar. Inom reservatet pågår sedan 1996 ett omfattande restaureringsarbete för att återge markerna den karaktär de hade före storskiftet 1825.

Söder om reservatet växer bok- och ekskog i en brant sluttning. Väster om byn ligger gården Slätten omgiven av öppen, hävdad odlingsmark. Sluttningen norrut mot Svinsjön är bevuxen med blandskog av ek, bok och gran. En del lövträd är gamla och grova. På den branta sluttningen västerut mot Kvarnmossen växer blandskog av tall, ek, björk och enstaka bok.

Kvarnmossen är en våtmark utefter en bäck. Bäckens strax nedströms våtmarkerna uppdämd och en mindre sjö med omgivande vattenrika mader har tillskapats. I norra delen finns en liten mosse.

Hallandsleden anknyter till området.

Skala 1:15000. Äskhult 2:1 m.fl.

Större delen av området ingår i riksintresse för naturvården, NN 28 Äskhult. Byn med närmaste omgivningar utgör riksintresse för friluftslivet som en del av FN 4 Lygnern-Rolfsån. Området ingår även i den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet och i förslag till nytt program för kulturminnesvård i Kungsbacka kommun.

Bedömning

Syftet med naturreservatet är ”att bevara en för landet unik kulturhistorisk miljö, samt att återskapa och levandegöra ett kulturlandskap, som det gestaltade sig vid tiden före skiftena samt att främja forskning och kunskapsförmedling om det äldre kulturlandskapet”.

Kulturlandskapet kring Slätten och de lövdominerade skogarna utanför reservatet har betydelse bl a för landskapsbild och friluftsliv. Största värdet består i att dessa delar kompletterar och inramar Äskhults by. Kulturlandskapet bör hävdas, ädellövskog kan skötas på normalt sätt och övrig löv- och blandskog bör skötas så att lövinslaget bevaras. Dikning bör inte tillåtas på Kvarnmossen.

Referenser

- Ekeland, K., Höglin, S. och Jönsson, B. 1993. Äskhults gamla by. Länsstyrelsen i Hallands län. Meddelande nr 1993:16.
- Forslund, M. och Rundlöf, S. 1984. Inventering av våtmarker i Hallands län. Länsstyrelsens meddelande nr 1985:1.
- Fritz, Ö. 1996. Inventering av skogliga nyckelbiotoper inom naturskyddade områden i Hallands län 1995. Länsstyrelsens meddelande nr 1996:10.
- Förslag till ”Program för kulturminnesvård i Kungsbacka kommun. Kulturnämnden 2001-02-06 § 3”.
- Kungsbacka kommun och Hallands läns museer/landsantikvarien 1987. Program för kulturminnesvård. Kungsbacka kommun.
- Lindfeldt, K. 1990. Ängs- och hagmarker i Kungsbacka kommun. Länsstyrelsens meddelande nr 1990:2.
- Länsstyrelsen 1988. Områden av riksintresse. Kulturminnesvård. Länsstyrelsens meddelande nr 1988:17.
- Länsstyrelsens beslut om naturreservat 1997-03-21.
- Länsstyrelsen. 2001. Områden av riksintresse för naturvård i Hallands län. Länsstyrelsens meddelande 2001:20.
- Naturvårdsverket. 1996. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet.
- Nordiska museet 1980. Dokumentation av bebyggelsen i Äskhults gamla by. Länsstyrelsens meddelande nr 1988:19.
- Pässe, T. 1986. Beskrivning till jordartskartan Kungsbacka SO. SGU Serie Ae nr 56.
- Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering.

